

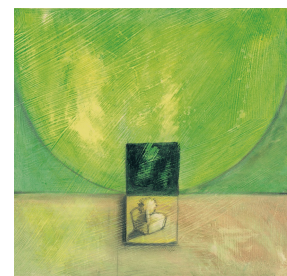

**Ontwerp van een draaiboek voor
het onthaal, de begeleiding
en de salesiaanse vorming
van nieuwe personeelsleden
ter plaatse**

Tweede jaar

**samen
DON BOSCO
zijn plaats
geven**

1. Voorafgaande opmerkingen

- Het onthaal, de begeleiding en de vorming van nieuwe personeelsleden is een wezenlijk deel van het personeels- en nascholingsbeleid van een school. Het moet een gepland aspect zijn in het globale schoolgebeuren. De directeur is de eindverantwoordelijke voor dit beleid. Hij kan de uitwerking ervan delegeren.
- Tijdens het eerste jaar ligt de klemtoon vooral op het onthaal en de begeleiding. In het tweede jaar wordt meer aandacht besteed aan de salesiaanse vorming.
- Van een nieuw personeelslid wordt immers verwacht dat hij zich geleidelijk aan ook inwerkt in het salesiaanse opvoedingsproject van de school.
- Er wordt uitgegaan van het bestaan van één vormingsdag voor alle nieuwe personeelsleden van het DBOC waar de deelnemers kennismaken met de verwachtingen van de Inrichtende Macht, Don Bosco in Vlaanderen en het opvoedingsproject. We vinden het zinvol dat op die dag ook het thema van gezag verwerven aan bod komt, tenminste wanneer deze dag vroeg genoeg in het jaar valt.
- De salesiaanse visie op opvoeding bestaat niet in abstracto, maar krijgt gestalte in de concrete schoolpraktijk van elke dag. Vandaar dat we er voor opteren om specifieke elementen van het schoolgebeuren vanuit salesiaanse hoek te belichten. Oriënterend hierbij is het opvoedingsproject 'In dialoog met Don Bosco', meer bepaald de delen over het mensbeeld, de opvoedingsdoelen, de visie op opvoeding, de salesiaanse stijlkenmerken, het werken in teamverband en de ouders als partners in het opvoedingsgebeuren.
- We opteren ervoor dat het DBOC de thema's bepaalt die in alle scholen aan bod moeten komen. Daarnaast kan een school (eventueel de nieuwe leerkrachten zelf) nog enkele andere thema's uitwerken voor haar nieuwe personeelsleden. We stellen voor dat er in het tweede jaar een zestal thema's worden behandeld.
- Het komt de school zelf toe het precieze moment te bepalen wanneer zij een bepaald thema uitwerkt. Zo zijn zij ook vrij om zelf te bepalen wie voor een bepaald onderdeel verantwoordelijk is. Men kan voor het opzetten van een vormingsmoment beroep doen op mensen in de school (PAG, gangmakers, Don Boscocursus, ...) en op mensen van buiten de school (CPAG, salesiaanse gemeenschap, Don Boscovormingscentrum, ...).

2. Visie op vorming

- Wanneer vorming wordt opgezet, is het noodzakelijk dat men rekening houdt met een aantal wetmatigheden van het leren van volwassenen.
- Volwassenen leren op de eerste plaats in hun dagelijkse praktijk, door hun doen en laten. Dit gebeurt in zekere zin spontaan, vaak ongemerkt. Naast dit eerder toevallige leren is er echter ook nood aan intentioneel leren waar er bewust, doelgericht en systematisch aan vorming wordt gewerkt. Beide vormen zijn immers complementair. We pleiten voor een doelgerichte en systematische aanpak van de salesiaanse vorming van nieuwe personeelsleden.
- Personeelsleden, twee jaar in dienst, mogen in meerdere of mindere mate als ervaringsdeskundigen worden beschouwd, ook in verband met de praktijk van het

salesiaanse opvoedingswerk. Zij zijn geen onbeschreven bladen die moeten worden ingevuld. Zij brengen eigen ervaringen en inzichten mee. Door te reflecteren op deze ervaring, ze te delen met anderen en ze te confronteren met theoretische inzichten kan worden gestreefd naar een integratie van theorie en ervaring.

- Onderlinge uitwisseling en het leren van en met elkaar maakt het vormingsproces veel rijker en intenser maakt. De communicatieve dimensie van het leren van volwassenen dient gehonoreerd te worden in de interne vorming van nieuwe personeelsleden.
- Vorming is pas geslaagd wanneer er een overdracht gebeurt van de vormingscontext naar de praktijk. De vorming van de nieuwe personeelsleden is dus niet enkel gericht op meer weten maar ook op anders functioneren. De terugkoppeling van het aangeleerde naar de werkvloer moet dan ook een terugkerend aandachtspunt zijn in de vorming van de nieuwe personeelsleden.
- Ieder nieuw personeelslid vertrekt vanuit een persoonlijke beginsituatie (oud-leerling van Don Bosco, onderwijservaring, ...), heeft eigen motieven en doelstellingen, leert op een persoonsgebonden manier en op eigen tempo. De vorming van de nieuwe personeelsleden moet maximaal aan dit gepersonaliseerd karakter van het leren van volwassenen tegemoet komen.

3. Thema gecentreerde salesiaanse vorming

3.1 Schoolpastoraal

- Aanleiding - aanknopingspunt
  - ▶ Klasgebeden, bezinningen en vieringen
  - ▶ Activiteit PAG
- Link met het opvoedingsproject
  - ▶ Opvoedingsdoelen: zingeving (In dialoog met Don Bosco, p. 45)
  - ▶ Een evangelisch bewogen opvoedingsstijl (In dialoog met Don Bosco, p. 60-63)
- Inhoud
  - ▶ De visie op schoolpastoraal zoals door de CPAG ontwikkeld in het boek 'Tastend naar de verte'.
  - ▶ Omgaan met de spanning tussen loyaliteit en authenticiteit.
  - ▶ Pastoraal en de aanwezigheid van niet- of anders-gelovigen in de school.
  - ▶ Intern pluralisme in het leerkrachtencorps.

3.2 Leerlingbegeleiding

- Aanleiding - aanknopingspunt
  - ▶ Klassenraden, rapporten
  - ▶ Op het spoor komen van sociaal-emotionele problemen
  - ▶ Confrontatie met onaanvaardbaar gedrag
- Link met het opvoedingsproject
  - ▶ Mensbeeld (integrale, dynamische visie op de mens met respect voor zijn uniciteit) (In dialoog met Don Bosco, p. 29-33)

- ▶ Salesiaanse stijkenmerken (communicatieve, assisterende en evangelisch bewogen stijl) (In dialoog met Don Bosco, p. 49-63)
- ▶ Ervaarbare pedagogische zorg (In dialoog met Don Bosco, p. 58)
- Inhoud
  - ▶ Leerlingen evaluatie, leerlingbegeleiding, remediëring
  - ▶ Motiveren van leerlingen
  - ▶ Kennismaking met de Cel leerlingbegeleiding

3.3 Omgaan met regel- en normovertreding

- Aanleiding - aanknopingspunt
  - ▶ Conflict met leerling
  - ▶ Leerling aan de deur gezet
  - ▶ Niet naleven van afspraken
  - ▶ Toezicht of assistentie
- Link met het opvoedingsproject
  - ▶ Mensbeeld (dynamische visie op de mens) (In dialoog met Don Bosco, p. 29-30)
  - ▶ Opvoeden tot verantwoordelijkheid (In dialoog met Don Bosco, p. 42-43)
  - ▶ Structuur in de opvoeding (In dialoog met Don Bosco, p. 59-60)
- Inhoud
  - ▶ Conflicthantering
  - ▶ Straffen en belonen
  - ▶ Orde- en tuchtmaatregelen
  - ▶ Contracten voor leerlingen

3.4 Klasbeheer

- Aanleiding - aanknopingspunt
  - ▶ Conflict met klasgroep
  - ▶ Gezagsproblemen
  - ▶ Andere werkvormen (groepswork, ...)
- Link met het opvoedingsproject
  - ▶ Opvoeden tot verantwoordelijkheid (In dialoog met Don Bosco, p. 42-43)
  - ▶ Structuur in de opvoeding (In dialoog met Don Bosco, p. 59-60)
  - ▶ Assisterende opvoedingsstijl (In dialoog met Don Bosco, p. 54-60)
- Inhoud
  - ▶ Assisterend lesgeven
  - ▶ Motiveren van leerlingen
  - ▶ Orde- en tuchtmaatregelen
  - ▶ Gepast reageren op storend gedrag
  - ▶ Controle van het lesverloop
  - ▶ Omgaan met moeilijke leerlingen

3.5 Salesiaanse lezing van de leefregel

- Aanleiding - aanknopingspunt
  - ▶ Overtreding van afspraken uit de leefregel

- ▶ Vragen bij afspraken uit de leefregel
- ▶ De leefregel lijkt mij te streng / niet streng genoeg
- ▶ Regel- of normovertreding
- Link met het opvoedingsproject
  - ▶ Totaliteit van het opvoedingsproject 'In dialoog met Don Bosco'
- Inhoud
  - ▶ Koppeling van afspraken uit de leefregel met het opvoedingsproject
  - ▶ Hoe conform aan het opvoedingsproject van de leerlingen eisen dat zij de leefregel naleven?

3.6 Diversiteit in de klas

- Aanleiding - aanknopingspunt
  - ▶ Allochtone leerlingen in de klas/school
  - ▶ Holebi's in de klas/school
  - ▶ Niet- of andersgelovigen in de klas/school
  - ▶ Leerlingen met een handicap op klas/school
- Link met het opvoedingsproject
  - ▶ Mensbeeld (integrale, dynamische visie op de mens met respect voor zijn uniciteit) (In dialoog met Don Bosco, p. 29-33)
  - ▶ Opvoeden tot vrijheid, verantwoordelijkheid en verbondenheid (In dialoog met Don Bosco, p. 41-44)
  - ▶ Salesiaanse stijlkenmerken (communicatieve, assisterende en evangelisch bewogen stijl) (In dialoog met Don Bosco, p. 49-63)
- Inhoud
  - ▶ Omgaan met verschil
  - ▶ Meerwaarde van diversiteit
  - ▶ Omgaan met stereotypering

3.7 Communicatie in de school

- Aanleiding - aanknopingspunt
  - ▶ Klassenraden
  - ▶ Oudercontact
  - ▶ Klasgesprek
  - ▶ Informeel gesprek tussen collega's
  - ▶ Functioneringsgesprek
  - ▶ Evaluatiegesprek
- Link met het opvoedingsproject
  - ▶ Mensbeeld (Dynamische en relationele visie op de mens) (In dialoog met Don Bosco, p. 31-32)
  - ▶ Opvoeden tot verbondenheid en verantwoordelijkheid (In dialoog met Don Bosco, p. 43-44)
  - ▶ Salesiaanse stijlkenmerken (communicatieve, assisterende en evangelisch bewogen stijl) (In dialoog met Don Bosco, p. 49-63)
  - ▶ Werken in teamverband (In dialoog met Don Bosco, p. 79-85)
  - ▶ De ouders als partners in het opvoedingsgebeuren (In dialoog met Don Bosco, p. 68-69)

- Inhoud
  - ▶ Omgaan met klachten over collega's
  - ▶ Spreken over of met leerlingen / collega's
  - ▶ De ouders als volwaardige (gespreks)partners in het opvoedingsgebeuren
  - ▶ Deontologie

3.8 Onderwijs en opvoeding

- Aanleiding - aanknopingspunt
  - ▶ Infobrochure, info-avond
  - ▶ Oudercontact
  - ▶ Opendeurdag
- Link met het opvoedingsproject
  - ▶ Mensbeeld (integrale, dynamische visie op de mens met respect voor zijn uniciteit) (In dialoog met Don Bosco, p. 29-33)
  - ▶ Opvoeden tot vrijheid, verantwoordelijkheid, verbondenheid en zingeving (In dialoog met Don Bosco, p. 41-46)
  - ▶ Visie op opvoeding (Voordoen-in-dialoog) (communicatieve, assisterende en evangelisch bewogen stijl) (In dialoog met Don Bosco, p. 49-63)
- Inhoud
  - ▶ Tot wat voeden we in een school van Don Bosco op?
  - ▶ Integrale opvoeding
  - ▶ Hoe voeden we in een school van Don Bosco op?

3.9 Preventie

- Aanleiding - aanknopingspunt
  - ▶ Onaanvaardbaar gedrag
  - ▶ Vandalisme, graffiti, pesten
  - ▶ Klassenraad
- Link met het opvoedingsproject
  - ▶ Opvoeden tot vrijheid, verantwoordelijkheid (In dialoog met Don Bosco, p. 41-43)
  - ▶ Salesiaanse stijlkenmerken (communicatieve, assisterende en evangelisch bewogen stijl) (In dialoog met Don Bosco, p. 49-63)
- Inhoud
  - ▶ Positieve bekrachtiging: stimuleren en motiveren van gewenst gedrag
  - ▶ Voorkomen van ongewenst gedrag
  - ▶ Regel- en normovertreding als pedagogische kans
  - ▶ Assistentie en toezicht
  - ▶ Pedagogische vaardigheden (Patterson)